

ČLOVĚK A JEHO SVĚT

Prvouka

Charakteristika vyučovacího předmětu:

Předmět, který je koncipován jen pro 1. stupeň ZŠ v 1. – 3. ročníku, vymezuje vzdělávací obsah týkající se člověka, rodiny, společnosti, vlasti, přírody, kultury, techniky, zdraví, bezpečí a dalších témat.

Rozvíjí poznatky, dovednosti a prvotní zkušenosti žáků získané ve výchově v rodině a v předškolním vzdělávání. Žáci pozorují a učí se pojmenovávat věci, jevy a děje, jejich vzájemné vztahy a souvislosti. Utváří se tak jejich prvotní ucelený obraz světa. Poznávají sebe i své nejbližší okolí. Učí se vnímat lidi a vztahy mezi nimi, učí se vnímat základní vztahy ve společnosti. Žáci jsou vedeni k všímání si a pozorování podstatných věcných stránek i krásy lidských výtvorů a přírodních jevů, včetně situací ohrožení. Učí se o nich přemýšlet a chránit je.

Při osvojování vědomostí, dovedností, způsobů jednání a rozhodování se vychází z vlastního prožitku žáků v konkrétních a modelových situacích. Žáci pozorují názorné pomůcky, přírodu a činnosti lidí, hrají určené role, řeší modelové situace atd.

časová dotace: 1. – 3. ročník – 2 hodiny

předmět zahrnuje celky: *Místo, kde žijeme; Lidé kolem nás; Lidé a čas; Rozmanitost přírody; Člověk a jeho zdraví*

Vyučovací předmět směřuje k utváření a postupnému rozvíjení klíčových kompetencí:

učitel	žák
kompetence k učení	
<ul style="list-style-type: none"> • používá různé formy a metody práce • podněcuje a využívá aktivní přístup žáků ve výuce • vede žáky k samostatnému pozorování a porovnávání získaných výsledků • směřuje žáky k vyhledávání a využívání informací z různých zdrojů, k prezentaci získaných informací před spolužáky	<ul style="list-style-type: none"> • učí se pracovat soustředěně • propojuje dříve získané vědomosti s novými • vyhledává informace

kompetence k řešení problémů	
<ul style="list-style-type: none"> • zařazuje úkoly z praktického života • zapojuje žáky do práce skupinové i ve dvojicích • umožňuje žákům podílet se na hodnocení činností 	<ul style="list-style-type: none"> • učí se formulovat problém • respektuje rozdílné způsoby řešení problému • nebojí se požádat o pomoc
kompetence komunikativní	
<ul style="list-style-type: none"> • vede žáky k dodržování etických a morálních pravidel při komunikaci s ostatními • podporuje žáky ve sdělení svého názoru • vede žáky k sebehodnocení, k hodnocení ostatních 	<ul style="list-style-type: none"> • naslouchá ostatním • nestydí se za svůj názor • hodnotí sebe
kompetence sociální a personální	
<ul style="list-style-type: none"> • snaží se budovat zdravé vztahy žák ↔ učitel • vede žáky k toleranci ke spolužákům jiné národnosti, tělesného nebo jiného znevýhodnění 	<ul style="list-style-type: none"> • zná a dodržuje společenská pravidla • respektuje odlišnosti ostatních
kompetence občanské	
<ul style="list-style-type: none"> • vede žáky k pochopení důležitosti pomoci, tolerance a solidarity • učí žáky chránit životní prostředí, kulturní a přírodní památky 	<ul style="list-style-type: none"> • zná svá práva a povinnosti • respektuje práva a názory ostatních • chrání zdraví své i ostatních
kompetence pracovní	
<ul style="list-style-type: none"> • snaží se o propojení výuky s praktickým životem • podporuje spolupráci • vede žáky k pořádku 	<ul style="list-style-type: none"> • využívá pracovní návyky a dovednosti • postupuje podle návodu
kompetence digitální	
<ul style="list-style-type: none"> • učí žáky vyhledávat a třídit doplňující informace na internetu • vede žáky k využívání školních výukových programů 	<ul style="list-style-type: none"> • využívá internet jako zdroj doplňujících informací • orientuje se školních ve výukových programech

Prvouka 1. ročník

Výstupy RVP ZV	Ročníkové výstupy	Učivo	Přesahy a vazby (mezipředmětové vztahy, průřezová témata, poznámky)
Místo, kde žijeme			
<p>žák: rozliší možná nebezpečí v nejbližším okolí ČJS-3-1-01</p> <p>začlení svou obec (město) do příslušného kraje a obslužného centra ČR, pozoruje a popíše změny v nejbližším okolí, obci (městě) ČJS-3-1-02</p>	<p>žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokáže se orientovat ve školní budově • dodržuje pravidla třídy • zná adresu svého bydliště • rozpozná možná nebezpečí v blízkém okolí • uplatňuje bezpečné způsoby pohybu a chování v silničním provozu při cestě do školy a ze školy • pojmenuje svoji obec/ město 	<p>Škola</p> <ul style="list-style-type: none"> • škola, činnosti ve škole, příprava na vyučování, školní pomůcky, chování o přestávce • orientace v okolí školy, bezpečná cesta do školy, dopravní výchova, riziková místa a situace • telefonní čísla tísňových linek <p>U nás doma</p> <ul style="list-style-type: none"> • rodina, domov, orientace v místě bydliště 	<p>Etická výchova – vztahy v rodině, ve škole</p> <p>Environmentální výchova (EMV) – vztah člověka k prostředí</p> <p>Osobnostní a sociální výchova (OSV) – poznávání lidí, mezilidské vztahy</p> <p>Multikulturní výchova (MKV) – lidské vztahy</p> <p>Vycházka</p>
<p>Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření (slouží jako vodítko pro případné úpravy výstupů v IVP žáka od třetího stupně podpůrných opatření):</p> <p>žák: ČJS-3-1-01p orientuje se v okolí svého bydliště a v okolí školy ČJS-3-1-01p popíše a zvládne cestu do školy</p>			
Lidé kolem nás			
<p>žák: rozlišuje blízké příbuzenské vztahy</p>	<p>žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojmenuje členy užší rodiny 	<p>U nás doma</p> <ul style="list-style-type: none"> • rodina – role členů rodiny, 	<p>OSV – mezilidské vztahy, pravidla slušného chování,</p>

<p>v rodině, role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi, projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků i jiných lidí, jejich přednostem i nedostatkům ČJS-3-2-01</p> <p>odvodí význam a potřebu různých povolání a pracovních činností ČJS-3-2-02</p>	<ul style="list-style-type: none"> • uvědomuje vztahy rodinných příslušníků • vnímá přednosti i nedostatky spolužáků, snaží se je tolerovat • užívá obezřetné chování a jednání při setkání s neznámými lidmi • orientuje se v různorodosti povolání, umí některá pojmenovat 	<p>příbuzenské a mezigenerační vztahy</p> <ul style="list-style-type: none"> • domov – dům a byt, můj pokojíček • chování lidí – lidské vlastnosti, pravidla slušného chování, ohleduplnost, etické zásady • rizikové situace a chování, předcházení konfliktům <p>Náš svět – co lidé dělají</p> <ul style="list-style-type: none"> • věci a činnosti kolem nás – práce a volný čas, pojmenování různých povolání, povolání rodičů 	<p>etické zásady, komunikace, kooperace</p> <p>MKV – kulturní odlišnosti lidí, respektování odlišností různých etnik</p>
<p>Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření (slouží jako vodítko pro případné úpravy výstupů v IVP žáka od třetího stupně podpůrných opatření):</p> <p>žák:</p> <p>ČJS-3-2-01p rozlišuje role rodinných příslušníků, rozlišuje blízké příbuzenské vztahy</p> <p>ČJS-3-2-01p dodržuje základní pravidla společenského chování</p> <p>ČJS-3-2-01p při setkání s neznámými lidmi se chová adekvátně</p> <p>ČJS-3-2-01p projevuje toleranci k odlišnostem spolužáků</p> <p>ČJS-3-2-02p pojmenuje nejběžnější povolání a pracovní činnosti</p>			
<p>Lidé a čas</p>			
<p>žák:</p> <p>využívá časové údaje při řešení různých situací v denním životě, rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti ČJS-3-3-01</p> <p>uplatňuje elementární poznatky o sobě, o rodině a činnostech člověka, o lidské společnosti, soužití, zvycích a o práci lidí; na</p>	<p>žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • orientuje se v čase, rozlišuje části dne, dny v týdnu • rozliší děj v minulosti, přítomnosti, budoucnosti • pozná minulost a současnost na příkladech • dokáže popsat některé zvyky a tradice 	<p>Orientace v čase</p> <ul style="list-style-type: none"> • čas – orientace v čase, denní režim, dny v týdnu, roční období, měsíce v roce • současnost a minulost v našem životě – rodinné oslavy • učí se poznávat hodiny <p>Člověk ve společnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpozná různá povolání – zaměstnání dospělých lidí • co lidé umí – lidé si vyrobili pomocníky 	<p>OSV – vhodná organizace vlastního času</p> <p>ČJ – přání</p> <p>M – jednotky času</p> <p>VV – výtvarné zobrazení</p> <p>PČ – tradiční řemesla</p>

příkladech porovnává minulost a současnost ČJS-3-3-03		• lidové zvyky a tradice – významné svátky v roce	Projektové vyučování Vycházka
Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření (slouží jako vodítko pro případné úpravy výstupů v IVP žáka od třetího stupně podpůrných opatření): žák: ČJS-3-3-01p zná rozvržení svých denních činností ČJS-3-3-03p poznává různé lidské činnosti			
Rozmanitost přírody			
žák: pozoruje, popíše a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích ČJS-3-4-01 roztřídí některé přírodniny podle nápadných určujících znaků ČJS-3-4-02	žák: • popíše změny v přírodě dle ročních období, pojmenuje počasí • rozlišuje rostliny a živočichy • popíše základní stavbu těla vybraných rostlin a živočichů • pojmenuje vybrané druhy plodů • pojmenuje nejznámější jarní květiny • vyjmenuje domácí a volně žijící zvířata a jejich mláďata	Orientace v čase • proměny přírody v průběhu roku • počasí v jednotlivých ročních obdobích • rostliny, houby a živočichové – stavba těla u nejznámějších druhů • výživa, prostředí, ve kterém žijí, význam v přírodě a pro člověka • základní biotopy – zahrada, sad, les, rybník, pole • hospodářská a volně žijící zvířata • ohleduplné chování v přírodě a ochrana přírody – ochrana životního prostředí, třídění odpadů	EMV – vztah člověka k prostředí, ekosystémy, základní podmínky života ČJ – vypravování, popis VV – výtvarné zobrazení PČ – práce s přírodninami HV – písničky o přírodě Projektové vyučování Vycházka, exkurze
Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření (slouží jako vodítko pro případné úpravy výstupů v IVP žáka od třetího stupně podpůrných opatření): žák: ČJS-3-4-01p pozoruje a na základě toho popíše některé viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích ČJS-3-4-02p pozná nejběžnější druhy domácích a volně žijících zvířat ČJS-3-4-02p pojmenuje základní druhy ovoce a zeleniny			
Člověk a jeho zdraví			

<p>žák: uplatňuje základní hygienické, režimové a jiné zdravotně preventivní návyky s využitím elementárních znalostí o lidském těle; projevuje vhodným chováním a činnostmi vztah ke zdraví ČJS-3-5-01</p> <p>rozezná nebezpečí různého charakteru, využívá bezpečná místa pro hru a trávení volného času; uplatňuje základní pravidla bezpečného chování účastníka silničního provozu, jedná tak, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných ČJS-3-5-02</p> <p>chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci, odmítne komunikaci, která je mu nepříjemná; v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i pro jiné; ovládá způsoby komunikace s operátory tísňových linek ČJS-3-5-03</p> <p>reaguje adekvátně na pokyny dospělých při mimořádných událostech ČJS-3-5-04</p>	<p>žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zná a dodržuje základní hygienické návyky • pojmenuje části lidského těla • zná a dodržuje základní pravidla pro bezpečné chování chodců v dopravním provozu • rozpozná vhodné místo pro hru • zná pravidla chování při styku s cizími lidmi • zná postup pro přivolání pomoci • zná čísla tísňového volání • chová se bezpečně a obezřetně 	<p>Člověk a jeho zdraví</p> <ul style="list-style-type: none"> • stavba těla, základní části • správná výživa • péče o zdraví, denní režim • nemoc a úraz • ochrana před nemocemi • chování při nemoci nebo úrazu • dopravní výchova – pravidla pro chodce, světelná signalizace, dopravní značky • vhodná a nevhodná místa pro hru • předcházení rizikovým situacím v dopravě • osobní bezpečí, rizikové prostředí a rizikové situace • ochrana člověka za mimořádných událostí • postup v případě ohrožení, přivolání pomoci, integrovaný záchranný systém 	<p>EMV – podmínky života</p> <p>MKV – lidské vztahy</p> <p>OSV – komunikace, řešení problémů</p> <p>Mediální výchova (MDV) – chápání podstaty mediálního sdělení</p> <p>ČJ – slohová a komunikativní výchova – modelové situace – telefonování</p> <p>Besedy s odborníky</p>
<p>Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření (slouží jako vodítko pro případné úpravy)</p>			

výstupů v IVP žáka od třetího stupně podpůrných opatření):	
žák:	
ČJS-3-5-01p	uplatňuje hygienické návyky a zvládá sebeobsluhu; popíše své zdravotní potíže a pocity
ČJS-3-5-01p	pojmenuje hlavní části lidského těla
ČJS-3-5-02p	rozezná nebezpečí; dodržuje zásady bezpečného chování; neohrožuje své zdraví a zdraví jiných
ČJS-3-5-02p	uplatňuje základní pravidla bezpečného chování účastníka silničního provozu
ČJS-3-5-03p	chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci; v případě potřeby požádá o pomoc
ČJS-3-5-04	reaguje adekvátně na pokyny dospělých při mimořádných událostech

Prvouka 2. ročník

Výstupy RVP ZV	Ročníkové výstupy	Učivo	Přesahy a vazby (mezipředmětové vztahy, průřezová témata, poznámky)
Místo, kde žijeme			
<p>žák: rozliší možná nebezpečí v nejbližším okolí ČJS-3-1-01</p> <p>začlení svou obec (město) do příslušného kraje a obslužného centra ČR, pozoruje a popíše změny v nejbližším okolí, obci (městě) ČJS-3-1-02</p>	<p>žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • orientuje se v místě svého bydliště a školy • zná adresu svého bydliště • zná telefonní čísla složek integrovaného záchranného systému • rozpozná možná nebezpečí v blízkém okolí • zná význačné objekty v obci/ městě • zná vhodná místa pro služby, kulturu, sport a volný čas • pojmenuje svoji obec/ město a 	<p>Škola</p> <ul style="list-style-type: none"> • rodina, domov, orientace v místě bydliště • rozlišuje dopravní prostředky • škola, činnosti ve škole, orientace v okolí školy, bezpečná cesta do školy, dopravní výchova, riziková místa a situace • telefonní čísla složek integrovaného záchranného systému • způsoby komunikace s operátory tísňových linek • krajina v okolí domova, poloha, 	<p>Etická výchova – vztahy v rodině, ve škole</p> <p>Environmentální výchova (EMV) – vztah člověka k prostředí</p> <p>Osobnostní a sociální výchova (OSV) – poznávání lidí, mezilidské vztahy</p> <p>Multikulturní výchova (MKV) – lidské vztahy</p>

	<p>významné budovy a zařízení</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozlišuje státní symboly • pojmenuje svoji vlast, hlavní město 	<p>vodstvo, rozšíření rostlin a živočichů, působení lidí na krajinu a životní prostředí</p> <p>Domov</p> <ul style="list-style-type: none"> • naše vlast, hlavní město, státní symboly • seznámení se sousedními státy • základy státního zřízení • naše obec / město 	Vycházka
<p>Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření (slouží jako vodítko pro případné úpravy výstupů v IVP žáka od třetího stupně podpůrných opatření):</p> <p>žák:</p> <p>ČJS-3-1-01p orientuje se v okolí svého bydliště a v okolí školy</p> <p>ČJS-3-1-01p popíše a zvládne cestu do školy</p>			
Lidé kolem nás			
<p>žák:</p> <p>rozlišuje blízké příbuzenské vztahy v rodině, role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi, projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků i jiných lidí, jejich přednostem i nedostatkům</p> <p>ČJS-3-2-01</p> <p>odvodí význam a potřebu různých povolání a pracovních činností</p> <p>ČJS-3-2-02</p>	<p>žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojmenuje členy užší rodiny • uvědomuje si funkci jednotlivých členů rodiny • uvědomuje si role a vztahy rodinných příslušníků • vnímá přednosti i nedostatky spolužáků, snaží se je tolerovat • užívá obezřetné chování a jednání při setkání s neznámými lidmi • orientuje se v různorodosti povolání, chápe jejich potřebu a význam • uvědomuje si funkci a hodnotu peněz 	<p>Rodina</p> <ul style="list-style-type: none"> • rodina – postavení jednotlivce, role členů rodiny, příbuzenské a mezigenerační vztahy, funkce rodiny, zaměstnání • soužití lidí – mezilidské vztahy, komunikace, principy demokracie • chování lidí – lidské vlastnosti, pravidla slušného chování/ohleduplnost, etické zásady, zvládnutí vlastní emocionality • právo na spravedlnost – základní lidská práva, práva dítěte, práva a povinnosti žáků školy • rizikové situace a chování, předcházení konfliktům 	<p>OSV – mezilidské vztahy, pravidla slušného chování, etické zásady, komunikace, kooperace</p> <p>MKV – kulturní odlišnosti lidí, respektování odlišností různých etnik</p> <p>Výchova demokratického občana (VDO) – demokratická atmosféra a demokratické vztahy ve škole</p> <p>M – finanční gramotnost</p>

		Náš svět – co lidé dělají • věci a činnosti kolem nás – práce a volný čas, pojmenování různých povolání, náplň jejich práce	– funkce a hodnota peněz, hospodaření s penězi
Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření (slouží jako vodítko pro případné úpravy výstupů v IVP žáka od třetího stupně podpůrných opatření): žák:			
ČJS-3-2-01p	rozlišuje role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi, rozlišuje blízké příbuzenské vztahy		
ČJS-3-2-01p	dodržuje základní pravidla společenského chování		
ČJS-3-2-01p	při setkání s neznámými lidmi se chová adekvátně		
ČJS-3-2-01p	projevuje toleranci k odlišnostem spolužáků, jejich přednostem i nedostatkům		
ČJS-3-2-02p	pojmenuje nejběžnější povolání a pracovní činnosti		
Lidé a čas			
žák: využívá časové údaje při řešení různých situací v denním životě, rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti ČJS-3-3-01 pojmenuje některé kulturní či historické památky ČJS-3-3-02 uplatňuje elementární poznatky o sobě, o rodině a činnostech člověka, o lidské společnosti, soužití, zvycích a o práci lidí; na příkladech porovnává minulost a současnost ČJS-3-3-03	žák: • orientuje se v čase, rozlišuje části dne, dny v týdnu • určí správný čas v hodinách • rozliší děj v minulosti, přítomnosti, budoucnosti • zná některé kulturní a historické památky v obci / městě • porovná minulost a současnost na příkladech • dokáže popsat zvyky a tradice	Náš svět • čas – orientace v čase, denní režim, dny v týdnu, roční období, měsíce v roce • čas – určování hodin a jejich částí – čtvrt, půl, třičtvrtě • současnost a minulost v našem životě – proměny způsobu života, bydlení, předměty denní potřeby, průběh lidského života • rozpozná různá povolání, jejich proměny v čase • lidové zvyky a tradice – významné svátky v roce • báje, mýty, pověsti – minulost kraje a předků	OSV – vhodná organizace vlastního času M – jednotky času VV – výtvarné zobrazení PČ – tradiční řemesla Projektové vyučování Vycházka
Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření (slouží jako vodítko pro případné úpravy			

výstupů v IVP žáka od třetího stupně podpůrných opatření):	
žák:	
ČJS-3-3-01p	pozná, kolik je hodin
ČJS-3-3-01p	zná rozvržení svých denních činností
ČJS-3-3-02p, ČJS-3-3-03p	rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti
ČJS-3-3-03p	poznává různé lidské činnosti

Rozmanitost přírody

<p>žák: pozoruje, popíše a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích ČJS-3-4-01</p> <p>roztřídí některé přírodniny podle nápadných určujících znaků ČJS-3-4-02</p> <p>určuje vlastnosti látek a změří základní veličiny pomocí jednoduchých nástrojů a přístrojů ČJS-3-4-03</p>	<p>žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • popíše a třídí změny v přírodě dle ročních období • rozliší přírodninu, surovinu, výrobek • pojmenuje a pozná vybrané okrasné a užitkové rostliny, volně žijící, hospodářská a domácí zvířata • popíše stavbu těla vybraných rostlin a živočichů • pojmenuje vybrané druhy plodů • určí vlastnosti známých látek – barva, chuť atd. • změří délku 	<p>Neživá příroda</p> <ul style="list-style-type: none"> • součásti živé a neživé přírody, proměny přírody v průběhu roku • voda – význam, skupenství vody, koloběh vody v přírodě – seznámení • Slunce a Země – zdroj světla a tepla, střídání dne a noci, roční období, počasí v jednotlivých ročních obdobích <p>Živá příroda</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozlišuje rostliny, houby a živočichy – stavba těla u nejznámějších druhů, výživa, význam v přírodě a pro člověka • základní biotopy – les, rybník – přiřazení rostlin a živočichů • hospodářská zvířata – savci, ptáci, zvířecí rodiny • ohleduplné chování v přírodě a ochrana přírody – ochrana životního prostředí, odpovědnost lidí, třídění odpadů 	<p>EMV – vztah člověka k prostředí, ekosystémy, základní podmínky života</p> <p>ČJ – vypravování, popis</p> <p>M – zápis a měření Jednotek</p> <p>VV – výtvarné zobrazení</p> <p>PČ – práce s přírodninami</p> <p>Projektové vyučování</p>
--	--	---	--

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření (slouží jako vodítko pro případné úpravy výstupů v IVP žáka od třetího stupně podpůrných opatření):

<p>žák: ČJS-3-4-01p pozoruje a na základě toho popíše některé viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích ČJS-3-4-02p pozná nejběžnější druhy domácích a volně žijících zvířat ČJS-3-4-02p pojmenuje základní druhy ovoce a zeleniny</p>			
<p>Člověk a jeho zdraví</p>			
<p>žák: uplatňuje základní hygienické, režimové a jiné zdravotně preventivní návyky s využitím elementárních znalostí o lidském těle; projevuje vhodným chováním a činnostmi vztah ke zdraví ČJS-3-5-01</p> <p>rozezná nebezpečí různého charakteru, využívá bezpečná místa pro hru a trávení volného času; uplatňuje základní pravidla bezpečného chování účastníka silničního provozu, jedná tak, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných ČJS-3-5-02</p> <p>chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci, odmítne komunikaci, která je mu nepříjemná; v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i pro jiné; ovládá způsoby komunikace s operátory tísňových linek ČJS-3-5-03</p>	<p>žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zná a dodržuje základní hygienické návyky • vyjmenuje základní potřeby člověka • pojmenuje části lidského těla • zná a dodržuje základní pravidla pro bezpečné chování chodců v dopravním provozu • rozpozná vhodné místo pro hru • zná pravidla chování při styku s cizími lidmi • zná postup pro přivolání pomoci • dokáže užít znalost telefonních čísel složek IZS v modelových situacích • chová se bezpečně a obezřetně 	<p>Naše tělo</p> <ul style="list-style-type: none"> • stavba těla • růst a vývoj, správná výživa • péče o zdraví, zdravý životní styl, denní režim • nemoc a úraz • ochrana před nemocemi, prevence • první pomoc • dopravní výchova – základní značky, pravidla pro chodce • vhodná a nevhodná místa pro hru • předcházení rizikovým situacím v dopravě • osobní bezpečí, rizikové prostředí a rizikové situace • ochrana člověka za mimořádných událostí • postup v případě ohrožení, přivolání pomoci, integrovaný záchranný systém 	<p>EMV – podmínky života</p> <p>MKV – lidské vztahy</p> <p>OSV – komunikace, řešení problémů</p> <p>Mediální výchova (MDV) – chápání podstaty mediálního sdělení</p> <p>ČJ – slohová a komunikativní výchova – dramatizace modelových situací – setkání s neznámými lidmi, volání na tísňovou linku, chování u lékaře apod.</p> <p>Besedy s odborníky</p>

reaguje adekvátně na pokyny dospělých při mimořádných událostech ČJS-3-5-04			
Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření (slouží jako vodítko pro případné úpravy výstupů v IVP žáka od třetího stupně podpůrných opatření): žák: ČJS-3-5-01p uplatňuje hygienické návyky a zvládá sebeobsluhu; popíše své zdravotní potíže a pocity ČJS-3-5-01p pojmenuje hlavní části lidského těla ČJS-3-5-02p rozezná nebezpečí; dodržuje zásady bezpečného chování; neohrožuje své zdraví a zdraví jiných ČJS-3-5-02p uplatňuje základní pravidla bezpečného chování účastníka silničního provozu ČJS-3-5-03p chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci; v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i pro jiné; ovládá způsoby komunikace s operátory tísňových linek ČJS-3-5-04 reaguje adekvátně na pokyny dospělých při mimořádných událostech			

Prvouka 3. ročník

Výstupy RVP ZV	Ročníkové výstupy	Učivo	Přesahy a vazby (mezipředmětové vztahy, průřezová témata, poznámky)
Místo, kde žijeme			
žák: vyznačí v jednoduchém plánu místo svého bydliště a školy, cestu na určené místo a rozliší možná nebezpečí v nejbližším okolí ČJS-3-1-01	žák: <ul style="list-style-type: none"> • orientuje se v místě svého bydliště a školy • zná adresu svého bydliště • vyznačí v jednoduchém plánu místo svého bydliště a školy • zná telefonní čísla složek 	Místo, kde žijeme <ul style="list-style-type: none"> • rodina, domov, orientace v místě bydliště, jednoduchý plán • škola, činnosti ve škole, orientace v okolí školy, bezpečná cesta do školy, dopravní výchova, riziková 	Etická výchova – vztahy v rodině, ve škole Environmentální výchova (EMV) – vztah člověka k prostředí

<p>začlenění svou obec (město) do příslušného kraje a obslužného centra ČR, pozoruje a popisuje změny v nejbližším okolí, obci (městě) ČJS-3-1-02</p>	<p>integrovaného záchranného systému</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpozná možná nebezpečí v blízkém okolí • orientuje se v plánu obce/ města, vyznačí cestu na určené místo • zná význačné objekty v obci/ městě • zná vhodná místa pro služby, kulturu, sport a volný čas • rozliší části povrchu • vyjmenuje světové strany, pracuje se směrovou růžicí • pojmenuje svoji obec/ město a významné budovy a zařízení • začlenění obce/ města do správného kraje • rozlišuje státní symboly • pojmenuje svoji vlast, hlavní město • vyjmenuje sousední státy ČR 	<p>místa a situace</p> <ul style="list-style-type: none"> • telefonní čísla složek integrovaného záchranného systému • způsoby komunikace s operátory tísňových linek • obec/ město – části, poloha v krajině, historie a současnost, význačné budovy, dopravní síť • krajina v okolí domova – povrch, vodstvo na pevnině, rozšíření rostlin a živočichů, působení lidí na krajinu a životní prostředí, světové strany, seznámení s mapou <p>Země, v níž žijeme</p> <ul style="list-style-type: none"> • naše vlast, hlavní město, státní symboly • seznámení se sousedními státy ČR • základy státního zřízení • naše obec/ město součást Středočeského kraje 	<p>Osobnostní a sociální výchova (OSV) – poznávání lidí, mezilidské vztahy</p> <p>Multikulturní výchova (MKV) – lidské vztahy</p> <p>Vycházka</p> <p>OSV – mezilidské vztahy, komunikace, kooperace</p> <p>Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VES) – naši sousedé v Evropě</p> <p>MKV – odlišnosti lidí, jejich vzájemná rovnost, specifické znaky různých jazyků</p>
<p>Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření (slouží jako vodítko pro případné úpravy výstupů v IVP žáka od třetího stupně podpůrných opatření):</p> <p>žák:</p> <p>ČJS-3-1-01p orientuje se v okolí svého bydliště a v okolí školy</p> <p>ČJS-3-1-01p popisuje a zvládne cestu do školy</p>			
<p>Lidé kolem nás</p>			
<p>žák: rozlišuje blízké příbuzenské vztahy v rodině, role rodinných příslušníků</p>	<p>žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojmenuje členy širší rodiny • uvědomuje si funkci jednotlivých 	<ul style="list-style-type: none"> • rodina – postavení jednotlivce, role členů rodiny, příbuzenské a mezigenerační vztahy, život a 	<p>OSV – mezilidské vztahy, pravidla slušného chování, etické zásady,</p>

<p>a vztahy mezi nimi, projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků i jiných lidí, jejich přednostem i nedostatkům ČJS-3-2-01</p> <p>odvodí význam a potřebu různých povolání a pracovních činností ČJS-3-2-02</p>	<p>členů rodiny</p> <ul style="list-style-type: none"> • uvědomuje si role a vztahy rodinných příslušníků • uplatňuje základní poznatky o sobě a rodině • vnímá přednosti i nedostatky spolužáků, dokáže je tolerovat • užívá obezřetné chování a jednání při setkání s neznámými lidmi • orientuje se v různorodosti povolání, chápe jejich potřebu a význam • uvědomuje si funkci a hodnotu peněz • vnímá význam a činnost banky 	<p>funkce rodiny, zaměstnání, práce duševní a fyzická</p> <ul style="list-style-type: none"> • soužití lidí – mezilidské vztahy, komunikace, principy demokracie • chování lidí – lidské vlastnosti, pravidla slušného chování/ohleduplnost, etické zásady, zvládnutí vlastní emocionality • právo na spravedlnost – základní lidská práva, práva dítěte, práva a povinnosti žáků školy • rizikové situace a chování, předcházení konfliktům • věci a činnosti kolem nás – práce a volný čas, lidé a výrobky • vlastnictví – soukromé, veřejné, společné, osobní, hmotný a nehmotný majetek • rozpočet – příjmy a výdaje domácnosti, hotovostní a bezhotovostní forma peněz, způsoby placení • banka jako správce peněz, úspory, půjčky 	<p>kommunikace, kooperace</p> <p>MKV – kulturní odlišnosti lidí, respektování odlišností různých etnik</p> <p>Výchova demokratického občana (VDO) – demokratická atmosféra a demokratické vztahy ve škole</p> <p>M – finanční gramotnost – funkce a hodnota peněz, hospodaření s penězi</p>
--	---	---	---

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření (slouží jako vodítko pro případné úpravy výstupů v IVP žáka od třetího stupně podpůrných opatření):

žák:

ČJS-3-2-01p	rozlišuje role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi, rozlišuje blízké příbuzenské vztahy
ČJS-3-2-01p	dodržuje základní pravidla společenského chování
ČJS-3-2-01p	při setkání s neznámými lidmi se chová adekvátně
ČJS-3-2-01p	projevuje toleranci k odlišnostem spolužáků, jejich přednostem i nedostatkům
ČJS-3-2-02p	pojmenuje nejběžnější povolání a pracovní činnosti

Lidé a čas			
<p>žák: využívá časové údaje při řešení různých situací v denním životě, rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti ČJS-3-3-01</p> <p>pojmenuje některé rodáky, kulturní či historické památky, významné události regionu ČJS-3-3-02</p> <p>uplatňuje elementární poznatky o sobě, o rodině a činnostech člověka, o lidské společnosti, soužití, zvycích a o práci lidí; na příkladech porovnává minulost a současnost ČJS-3-3-03</p>	<p>žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • určí správný čas • orientuje se v čase a užívá základní poznatky o sobě, rodině a činnostech člověka • orientuje se na časové ose • seřadí časové úseky dle posloupnosti • rozliší děj v minulosti, přítomnosti, budoucnosti • pojmenuje některé místní významné osobnosti • na příkladech rozpozná některé kulturní a historické památky v obci/ ve městě • porovná minulost a současnost svého města na příkladech • dokáže třídit zvyky a tradice 	<ul style="list-style-type: none"> • čas – orientace v čase, časový řád, čas jako fyzikální veličina • dějiny jako časový sled událostí, kalendáře, letopočet, generace • čas – denní režim, roční období • současnost a minulost v našem životě – proměny způsobu života, bydlení, předměty denní potřeby, průběh lidského života • regionální památky – péče o památky, lidé a obory zkoumající minulost • báje, mýty, pověsti – minulost kraje a předků, domov, vlast, rodný kraj 	<p>OSV – vhodná organizace vlastního času</p> <p>M – jednotky času, časová osa</p> <p>Vycházka</p>
<p>Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření (slouží jako vodítko pro případné úpravy výstupů v IVP žáka od třetího stupně podpůrných opatření):</p> <p>žák:</p> <p>ČJS-3-3-01p pozná, kolik je hodin; orientuje se v čase</p> <p>ČJS-3-3-01p zná rozvržení svých denních činností</p> <p>ČJS-3-3-02p, ČJS-3-3-03p rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti</p> <p>ČJS-3-3-03p poznává různé lidské činnosti</p>			
Rozmanitost přírody			
<p>žák: pozoruje, popíše a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých</p>	<p>žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • popíše a třídí změny v přírodě dle ročních období 	<p>Neživá příroda</p> <ul style="list-style-type: none"> • součásti živé a neživé přírody, přírodnina, surovina, výrobek 	<p>EMV – vztah člověka k prostředí, ekosystémy, základní podmínky života</p>

<p>ročních obdobích ČJS-3-4-01</p> <p>roztřídí některé přírodniny podle nápadných určujících znaků, uvede příklady výskytu organismů ve známé lokalitě ČJS-3-4-02</p> <p>provádí jednoduché pokusy u skupiny známých látek, určuje jejich společné a rozdílné vlastnosti a změří základní veličiny pomocí jednoduchých nástrojů a přístrojů ČJS-3-4-03</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozliší přírodninu, surovinu, výrobek • pojmenuje a pozná vybrané okrasné a užitkové rostliny, volně žijící, hospodářská a domácí zvířata • popíše stavbu těla vybraných rostlin, hub a živočichů • pojmenuje vybrané druhy plodů • porovná předměty, jejich vlastnosti • určí vlastnosti známých látek – barva, chuť atd. • provede jednoduché pokusy • změří délku, hmotnost, čas, teplotu, objem 	<ul style="list-style-type: none"> • vlastnosti a skupenství látek – třídění a porovnávání látek, jejich vlastností • měření veličin s praktickým užitím základních jednotek • vzduch – význam, složení vzduchu • voda – význam, skupenství vody, koloběh vody v přírodě • půda – vznik, význam půdy • Slunce a Země – zdroj světla a tepla, sluneční soustava, den a noc, roční období <p>Živá příroda</p> <ul style="list-style-type: none"> • rostliny, houby, živočichové – znaky života, potřeby a projevy, průběh a způsob života, výživa, stavba těla u nejznámějších druhů, význam v přírodě a pro člověka • ohleduplné chování v přírodě a ochrana přírody – ochrana životního prostředí, odpovědnost lidí, likvidace odpadů, živelné pohromy a ekologické katastrofy 	<p>ČJ – vypravování, popis</p> <p>M – zápis a měření jednotek</p> <p>VV – výtvarné zobrazení</p> <p>PČ – práce s přírodninami</p> <p>Projektové vyučování</p>
<p>Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření (slouží jako vodítko pro případné úpravy výstupů v IVP žáka od třetího stupně podpůrných opatření):</p> <p>žák:</p> <p>ČJS-3-4-01p pozoruje a na základě toho popíše některé viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích</p> <p>ČJS-3-4-02p pozná nejběžnější druhy domácích a volně žijících zvířat</p> <p>ČJS-3-4-02p pojmenuje základní druhy ovoce a zeleniny a pozná rozdíly mezi dřevinami a bylinami</p> <p>ČJS-3-4-03p provede jednoduchý pokus podle návodu</p>			
<p>Člověk a jeho zdraví</p>			
<p>žák:</p>	<p>žák:</p>	<p>Člověk</p>	<p>EMV – podmínky života</p>

<p>uplatňuje základní hygienické, režimové a jiné zdravotně preventivní návyky s využitím elementárních znalostí o lidském těle; projevuje vhodným chováním a činnostmi vztah ke zdraví ČJS-3-5-01</p> <p>rozezná nebezpečí různého charakteru, využívá bezpečná místa pro hru a trávení volného času; uplatňuje základní pravidla bezpečného chování účastníka silničního provozu, jedná tak, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných ČJS-3-5-02</p> <p>chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci, odmítne komunikaci, která je mu nepříjemná; v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i pro jiné; ovládá způsoby komunikace s operátory tísňových linek ČJS-3-5-03</p> <p>reaguje adekvátně na pokyny dospělých při mimořádných událostech ČJS-3-5-04</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zná a dodržuje základní hygienické návyky • vyjmenuje základní potřeby člověka • pojmenuje části těla • zná a dodržuje základní pravidla pro bezpečné chování chodců v dopravním provozu • rozpozná vhodné místo pro hru • zná pravidla chování při styku s cizími lidmi • zná postup pro přivolání pomoci • dokáže užít znalost telefonních čísel složek IZS v modelových situacích • chová se bezpečně a obezřetně 	<ul style="list-style-type: none"> • společné znaky člověka – potřeby a projevy • stavba těla • základní funkce • růst a vývoj, výživa • péče o zdraví, denní režim • první pomoc • dopravní výchova – základní značky, pravidla chodce • osobní bezpečí, rizikové prostředí a rizikové situace • ochrana člověka za mimořádných událostí např. povodeň, vichřice, požár, únik nebezpečných látek 	<p>MKV – lidské vztahy</p> <p>OSV – komunikace, řešení problémů</p> <p>Mediální výchova (MDV) – chápání podstaty mediálního sdělení</p>
<p>Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření (slouží jako vodítko pro případné úpravy výstupů v IVP žáka od třetího stupně podpůrných opatření):</p>			

žák:

ČJS-3-5-01p	uplatňuje hygienické návyky a zvládá sebeobsluhu; popíše své zdravotní potíže a pocity; zvládá ošetření drobných poranění
ČJS-3-5-01p	pojmenuje hlavní části lidského těla
ČJS-3-5-02p	rozezná nebezpečí; dodržuje zásady bezpečného chování; neohrožuje své zdraví a zdraví jiných
ČJS-3-5-02p	uplatňuje základní pravidla bezpečného chování účastníka silničního provozu
ČJS-3-5-03p	chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci; v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i pro jiné; ovládá způsoby komunikace s operátory tísňových linek
ČJS-3-5-04	reaguje adekvátně na pokyny dospělých při mimořádných událostech

Přírodověda

Charakteristika vyučovacího předmětu:

Předmět Přírodověda je součástí vzdělávacího oboru Člověk a jeho svět. Je koncipován jen pro 1. stupeň ZŠ ve 4. a 5. ročníku. Vyučuje se jako samostatný předmět. Svým vzdělávacím obsahem navazuje na předmět Prvouka. Je členěn na pět tematických oblastí.

Vzdělávací obsah se týká člověka, rodiny, společnosti, přírody, techniky, zdraví, bezpečnosti a dalších témat. Žáci poznávají planetu Zemi jako součást sluneční soustavy, rozmanitost a proměnlivost živé a neživé přírody. Poznávají sebe jako živou bytost, biologické a fyziologické funkce a potřeby člověka. Učí se pozorovat a porovnávat věci, jevy a děje kolem sebe. Získávají ucelený obraz světa.

časová dotace: 4. ročník 1,5 hodiny týdně – 1. pololetí 2 hodiny, 2. pololetí 1 hodina
5. ročník – 2 hodiny týdně

předmět zahrnuje celky: *Lidé kolem nás; Lidé a čas; Rozmanitost přírody; Člověk a jeho zdraví*

Vyučovací předmět směřuje k utváření a postupnému rozvíjení klíčových kompetencí:

učitel	žák
kompetence k učení	
<ul style="list-style-type: none"> • používá různé formy a metody práce • podněcuje a využívá aktivní přístup žáků ve výuce • vede žáky k samostatnému pozorování a porovnávání získaných výsledků • směřuje žáky k vyhledávání a využívání informací z různých zdrojů, k prezentaci získaných informací před spolužáky	<ul style="list-style-type: none"> • učí se pracovat soustředěně • propojuje dříve získané vědomosti s novými • vyhledává informace
kompetence k řešení problémů	
<ul style="list-style-type: none"> • zařazuje úkoly z praktického života • zapojuje žáky do práce skupinové i ve dvojicích	<ul style="list-style-type: none"> • učí se formulovat problém • respektuje rozdílné způsoby řešení problému

<ul style="list-style-type: none"> • umožňuje žákům podílet se na hodnocení činností 	<ul style="list-style-type: none"> • nebojí se požádat o pomoc
kompetence komunikativní	
<ul style="list-style-type: none"> • vede žáky k dodržování etických a morálních pravidel při komunikaci s ostatními • podporuje žáky ve sdělení svého názoru • vede žáky k sebehodnocení, k hodnocení ostatních 	<ul style="list-style-type: none"> • naslouchá ostatním • nestydí se za svůj názor • hodnotí sebe
kompetence sociální a personální	
<ul style="list-style-type: none"> • snaží se budovat zdravé vztahy žák ↔ učitel • vede žáky k toleranci ke spolužákům jiné národnosti, tělesného nebo jiného znevýhodnění 	<ul style="list-style-type: none"> • zná a dodržuje společenská pravidla • respektuje odlišnosti ostatních
kompetence občanské	
<ul style="list-style-type: none"> • vede žáky k pochopení důležitosti pomoci, tolerance a solidarity • učí žáky chránit životní prostředí, kulturní a přírodní památky 	<ul style="list-style-type: none"> • zná svá práva a povinnosti • respektuje práva a názory ostatních • chrání zdraví své i ostatních
kompetence pracovní	
<ul style="list-style-type: none"> • snaží se o propojení výuky s praktickým životem • podporuje spolupráci • vede žáky k pořádku 	<ul style="list-style-type: none"> • využívá pracovní návyky a dovednosti • postupuje podle návodu
kompetence digitální	
<ul style="list-style-type: none"> • učí žáky vyhledávat a třídit doplňující informace na internetu • vede žáky k využívání školních výukových programů 	<ul style="list-style-type: none"> • využívá internet jako zdroj doplňujících informací • orientuje se školních ve výukových programech

Přírodověda 4. ročník

Výstupy RVP ZV	Ročníkové výstupy	Učivo	Přesahy a vazby (mezipředmětové vztahy, průřezová témata, poznámky)
Rozmanitost přírody			
<p>žák: objevuje a zjišťuje propojenost prvků živé a neživé přírody, princip rovnováhy přírody a nachází souvislosti mezi konečným vzhledem přírody a činnostmi člověka ČJS-5-4-01</p> <p>zkoumá základní společenstva ve vybraných lokalitách regionů, zdůvodní podstatné vzájemné vztahy mezi organismy ČJS-5-4-03</p> <p>porovnává na základě pozorování základní projevy života na konkrétních organismech, prakticky třídí organismy do známých skupin, využívá k tomu i jednoduché klíče a atlasy ČJS-5-4-04</p> <p>založí jednoduchý pokus, naplánuje a zdůvodní postup, vyhodnotí a</p>	<p>žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> třídí druhy rostlin, hub a živočichů podle charakteristických znaků určí znaky života, životní potřeby a projevy rostlin a živočichů popíše stavbu těla známých druhů rostlin a živočichů zařadí známé druhy rostlin a živočichů do společenstev zná a chápe propojení živé a neživé přírody určí vlastnosti známých látek změří základní veličiny pomocí měřidel objasní význam vody, vzduchu a důležitost jejich ochrany provede jednoduché pokusy objasní střídání dne a noci, střídání ročních období popíše a třídí změny v přírodě zná pravidla správného chování v přírodě svým přístupem a chováním se podílí na ochraně přírody a životního prostředí 	<p>Živá příroda rostliny, houby, živočichové</p> <ul style="list-style-type: none"> znaky života, životní potřeby a projevy průběh a způsob života výživa stavba těla u některých nejznámějších druhů význam v přírodě a pro člověka <p>rovnováha v přírodě</p> <ul style="list-style-type: none"> význam, vzájemné vztahy mezi organismy základní společenstva <p>Neživá příroda látky a jejich vlastnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> třídění látek změny látek a skupenství vlastnosti porovnávání látek a měření veličin s praktickým užíváním základních jednotek <p>voda a vzduch</p> <ul style="list-style-type: none"> výskyt, vlastnosti a formy vody oběh vody v přírodě vlastnosti, složení, proudění 	<p>Environmentální výchova (EMV) – vztah člověka k prostředí, ekosystémy, základní podmínky života</p> <p>ČJ – práce s naučným textem</p> <p>M – zápis a měření jednotek, finanční gramotnost</p> <p>VV – malba, kresba přírodnin</p> <p>PČ – práce s přírodninami</p> <p>Projektové vyučování</p> <p>Vycházka</p>

<p>vysvětlí výsledky pokusu ČJS-5-4-06</p> <p>vysvětlí na základě elementárních poznatků o Zemi jako součásti vesmíru souvislost s rozdělením času a střídáním ročních období ČJS-5-4-02</p> <p>zhodnotí některé konkrétní činnosti člověka v přírodě a rozlišuje aktivity, které mohou prostředí i zdraví člověka podporovat nebo poškozovat ČJS-5-4-05</p>	<ul style="list-style-type: none"> • v modelových příkladech rizikových situací popíše postup správného chování a jednání 	<p>vzduchu, význam pro život horniny a nerosty, půda</p> <ul style="list-style-type: none"> • některé hospodářsky významné horniny a nerosty • zvětrávání, vznik půdy a její význam <p>vesmír a Země</p> <ul style="list-style-type: none"> • sluneční soustava • den a noc • roční období <p>životní podmínky</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozmanitost podmínek života na Zemi • význam ovzduší, vodstva, půd, rostlinstva a živočišstva na Zemi • podnebí a počasí <p>ohleduplné chování k přírodě a ochrana přírody</p> <ul style="list-style-type: none"> • odpovědnost lidí • ochrana a tvorba životního prostředí • ochrana rostlin a živočichů • likvidace odpadů • živelné pohromy a ekologické katastrofy 	
<p>Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření (slouží jako vodítko pro případné úpravy výstupů v IVP žáka od třetího stupně podpůrných opatření):</p> <p>žák:</p> <p>ČJS-5-4-01p na jednotlivých příkladech poznává propojenost živé a neživé přírody</p> <p>ČJS-5-4-02p popíše střídání ročních období</p> <p>ČJS-5-4-03p zkoumá základní společenstva vyskytující se v nejbližším okolí a pozoruje přizpůsobení organismů prostředí</p> <p>ČJS-5-4-05p zvládá péči o pokojové rostliny</p> <p>ČJS-5-4-05p chová se podle zásad ochrany přírody a životního prostředí</p>			

ČJS-5-4-05p	popisuje vliv činnosti lidí na přírodu a jmenuje některé činnosti, které přírodnímu prostředí pomáhají a které ho poškozují
ČJS-5-4-06p	provádí jednoduché pokusy se známými látkami
Člověk a jeho zdraví	
<p>žák: uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích simulujících mimořádné události; vnímá dopravní situaci, správně ji vyhodnotí a vyvodí odpovídající závěry pro své chování jako chodec a cyklista ČJS-5-5-04</p>	<p>žák: • dodržuje pravidla chodce a cyklisty • zná nebezpečí živelných pohrom a ekologických katastrof • zná pravidla bezpečného chování v krizových situacích</p>
	<p>Osobní bezpečí dopravní výchova • bezpečné chování v silničním provozu – cyklista, chodec • dopravní značky • výuka a praktický výcvik na dopravním hřišti, jízda na kole • předcházení rizikovým situacím v dopravě a v dopravních prostředcích bezpečnostními prvky mimořádné události a rizika ohrožení s nimi spojená • postup v případě ohrožení – varovný signál, zkouška sirén, evakuace • požár, povodeň atd. • integrovaný záchranný systém</p>
	<p>Dopravní výchova – výuka a praktický výcvik na dopravním hřišti</p> <p>Osobnostní a sociální výchova (OSV) – seberegulace, mezilidské vztahy</p> <p>Mediální výchova (MDV) – vnímání mediálních sdělení, chápání podstaty sdělení</p>
<p>Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření (slouží jako vodítko pro případné úpravy výstupů v IVP žáka od třetího stupně podpůrných opatření):</p>	
žák:	
ČJS-5-5-04p	uplatňuje základní pravidla silničního provozu pro cyklisty; správně vyhodnotí jednoduchou dopravní situaci na hřišti
ČJS-5-5-04p	uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích simulujících mimořádné události

Přírodověda 5. ročník

Výstupy RVP ZV	Ročníkové výstupy	Učivo	Přesahy a vazby (mezipředmětové vztahy, průřezová témata, poznámky)
Lidé kolem nás			
<p>žák: vyjádří na základě vlastních zkušeností základní vztahy mezi lidmi, vyvodí a dodržuje pravidla pro soužití ve škole, mezi chlapci a dívkami, v rodině, v obci (městě) ČJS-5-2-01</p> <p>rozpozná ve svém okolí jednání a chování, která se už nemohou tolerovat ČJS-5-2-02</p> <p>orientuje se v základních formách vlastnictví; používá peníze v běžných situacích, odhadne a zkontroluje cenu nákupu a vrácené peníze, na příkladu ukáže nemožnost realizace všech chtěných výdajů, vysvětlí, proč spořit, kdy si půjčovat a jak vrátet dluhy ČJS-5-2-03</p>	<p>žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uvědomuje si funkci jednotlivých členů rodiny • uvědomuje si role a vztahy rodinných příslušníků • uplatňuje základní poznatky o sobě a rodině • vnímá přednosti i nedostatky spolužáků, dokáže je tolerovat • užívá obezřetné chování a jednání při setkání s neznámými lidmi • orientuje se v různorodosti povolání, chápe jejich potřebu a význam • uvědomuje si funkci a hodnotu peněz • zná příklady základních příjmů a výdajů • dokáže odhadnout cenu nákupu a zkontrolovat vrácené peníze • vnímá význam a činnost banky 	<ul style="list-style-type: none"> • rodina – postavení jednotlivce v rodině, role členů rodiny, příbuzenské a mezigenerační vztahy, život a funkce rodiny, duševní a fyzická práce, zaměstnání • soužití lidí – mezilidské vztahy, komunikace, principy demokracie • chování lidí – lidské vlastnosti, pravidla slušného chování/ohleduplnost, etické zásady, zvládnutí vlastní emocionality • rizikové situace a chování, předcházení konfliktům • právo na spravedlnost – základní lidská práva, práva dítěte, práva a povinnosti žáků školy • vlastnictví – soukromé, veřejné, společné, osobní, hmotný a nehmotný majetek • rozpočet – příjmy a výdaje domácnosti, hotovostní a bezhotovostní forma peněz, způsoby placení • banka jako správce peněz, úspory, 	<p>OSV – mezilidské vztahy, pravidla slušného chování, etické zásady, komunikace, kooperace</p> <p>MKV – kulturní odlišnosti lidí, respektování odlišností různých etnik</p> <p>Výchova demokratického občana (VDO) – demokratická atmosféra a demokratické vztahy ve škole</p> <p>Finanční gramotnost (FG) – funkce a hodnota peněz, hospodaření s penězi</p>

		půjčky	
Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření (slouží jako vodítko pro případné úpravy výstupů v IVP žáka od třetího stupně podpůrných opatření): žák: ČJS-5-2-01p dodržuje pravidla pro soužití ve škole, v rodině, v obci (městě) ČJS-5-2-02p rozpozná nevhodné jednání a chování vrstevníků a dospělých ČJS-5-2-02p uvede základní práva dítěte, práva a povinnosti žáka školy ČJS-5-2-03p používá peníze v běžných situacích, odhadne a zkontroluje cenu jednoduchého nákupu a vrácené peníze ČJS-5-2-03p porovná svá přání a potřeby se svými finančními možnostmi, uvede příklady rizik půjčování peněz ČJS-5-2-03p sestaví jednoduchý osobní/rodinný rozpočet, uvede příklady základních příjmů a výdajů			
Rozmanitost přírody			
žák: zkoumá základní společenstva ve vybraných lokalitách regionů, zdůvodní podstatné vzájemné vztahy mezi organismy ČJS-5-4-03 porovnává na základě pozorování základní projevy života na konkrétních organismech, prakticky třídí organismy do známých skupin, využívá k tomu i jednoduché klíče a atlasy ČJS-5-4-04 vysvětlí na základě elementárních poznatků o Zemi jako součásti vesmíru souvislost s rozdělením času a střídáním ročních období ČJS-5-4-02	žák: <ul style="list-style-type: none"> • zařadí známé druhy rostlin a živočichů do společenstev • třídí druhy rostlin, hub a živočichů do skupin podle charakteristických znaků • uvědomuje si rozmanitost a různorodost životních podmínek na Zemi, přizpůsobení rostlin a živočichů těmto podmínkám • zná možnosti ochrany i znečištění ovzduší, vodstva a půd • zná pravidla správného chování v přírodě • svým přístupem a chováním se podílí na ochraně přírody a životního prostředí • používá informace o sluneční soustavě • objasní střídání dne a noci, střídání ročních období 	rovnováha v přírodě <ul style="list-style-type: none"> • význam, vzájemné vztahy mezi organismy, základní společenstva • třídění živočichů – obratlovci, bezobratlí • třídění rostlin – dřeviny, byliny; houby životní podmínky <ul style="list-style-type: none"> • rozmanitost podmínek života na Zemi • význam ovzduší, vodstva, půd, rostlinstva a živočišstva na Zemi • podnebí a počasí ohleduplné chování k přírodě a ochrana přírody <ul style="list-style-type: none"> • odpovědnost lidí • ochrana a tvorba životního prostředí • ochrana rostlin a živočichů • likvidace odpadů • živelné pohromy a ekologické 	Environmentální výchova (EMV) – vztah člověka k prostředí, ekosystémy, základní podmínky života VV – výtvarné zobrazení PČ – práce s přírodninami ČJ – práce s naučným textem M – zápis a měření jednotek Projektové vyučování Vycházka

<p>zhodnotí některé konkrétní činnosti člověka v přírodě a rozlišuje aktivity, které mohou prostředí i zdraví člověka podporovat nebo poškozovat ČJS-5-4-05</p>		<p>katastrofy vesmír a Země</p> <ul style="list-style-type: none"> • sluneční soustava • planety, hvězdy • střídání dne a noci, ročních období • voda – význam, skupenství vody, koloběh vody v přírodě • vzduch – význam, vzdušný obal Země • gravitace • životní podmínky – rozmanitost podmínek života na Zemi 	
<p>Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření (slouží jako vodítko pro případné úpravy výstupů v IVP žáka od třetího stupně podpůrných opatření): žák:</p> <p>ČJS-5-4-01p na jednotlivých příkladech poznává propojenost živé a neživé přírody ČJS-5-4-02p popíše střídání ročních období ČJS-5-4-03p zkoumá základní společenstva vyskytující se v nejbližším okolí a pozoruje přizpůsobení organismů prostředí ČJS-5-4-05p zvládá péči o pokojové rostliny ČJS-5-4-05p chová se podle zásad ochrany přírody a životního prostředí ČJS-5-4-05p popisuje vliv činnosti lidí na přírodu a jmenuje některé činnosti, které přírodnímu prostředí pomáhají a které ho poškozují</p>			
<p>Člověk a jeho zdraví</p>			
<p>žák: využívá poznatky o lidském těle k podpoře vlastního zdravého způsobu života ČJS-5-5-01</p> <p>rozlišuje jednotlivé etapy lidského života a orientuje se ve vývoji dítěte před a po jeho narození</p>	<p>žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zná životní potřeby a projevy člověka • popíše stavbu těla • popíše kostru, vnitřní ústrojí, zná jejich funkci a význam • vysvětlí rozdíly mezi mužem a ženou • zná základy lidské reprodukce 	<p>člověk</p> <ul style="list-style-type: none"> • lidské tělo – stavba těla, základní funkce a projevy, životní potřeby, pohlavní rozdíly mezi mužem a ženou, biologické a psychické změny v dospívání, základy lidské reprodukce, vývoj jedince • péče o zdraví – zdravý životní styl, denní režim, správná výživa, 	<p>Osobnostní a sociální výchova (OSV) – seberegulace, sebeorganizace, osobní bezpečí, mezilidské vztahy, poznávání lidí, komunikace, řešení problémů</p>

<p>ČJS-5-5-02</p> <p>účelně plánuje svůj čas pro učení, práci, zábavu a odpočinek podle vlastních potřeb s ohledem na oprávněné nároky jiných osob ČJS-5-5-03</p> <p>uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích simulujících mimořádné události; vnímá dopravní situaci, správně ji vyhodnotí a vyvodí odpovídající závěry pro své chování jako chodec a cyklista ČJS-5-5-04</p> <p>předvede v modelových situacích osvojené jednoduché způsoby odmítání návykových látek ČJS-5-5-05</p> <p>uplatňuje základní dovednosti a návyky související s podporou zdraví a jeho preventivní ochranou ČJS-5-5-06</p> <p>rozpozná život ohrožující zranění; ošetří drobná poranění a zajistí lékařskou pomoc ČJS-5-5-07</p>	<ul style="list-style-type: none"> • orientuje se ve vývoji dítěte před a po narození • zná vývojová období člověka, orientuje se v jednotlivých etapách lidského života • orientuje se ve vývoji dítěte před a po narození • plánuje svůj volný čas dle svých potřeb s vymezením času pro učení, práci, zábavu, odpočinek • jako účastník silničního provozu dokáže vyhodnotit nebezpečná místa a situace • na modelových situacích prokáže znalost pravidel bezpečného chování v rizikových situacích • v případě nutnosti vyhledá odbornou pomoc • v modelových situacích prokáže znalost postupu přivolání pomoci, komunikaci s operátory tísňových linek • ošetří drobná poranění • zná nebezpečí živelných pohrom a ekologických katastrof • zná pravidla bezpečného chování v krizových situacích 	<ul style="list-style-type: none"> • výběr a uchovávání potravin, vhodná skladba stravy, pitný režim • přenosné a nepřenosné nemoci, ochrana před infekcemi přenosnými krví (hepatitida, HIV/ AIDS), drobné úrazy a poranění, prevence nemocí a úrazů, první pomoc při drobných poraněních, osobní, intimní a duševní hygiena • návykové látky, závislosti a zdraví – návykové látky, hrací automaty a počítače, závislost, návykových látek, nebezpečí komunikace prostřednictvím elektronických médií • osobní bezpečí, krizové situace – vhodná a nevhodná místa pro hru, bezpečné chování v rizikovém prostředí, označování nebezpečných látek • bezpečné chování v dopravním provozu, dopravní značky • šikana, týrání, sexuální a jiné zneužívání, brutalita a jiné formy násilí v médiích • přivolání pomoci v případě ohrožení fyzického a duševního zdraví – služby odborné pomoci, čísla tísňového volání, správný způsob volání na tísňovou linku • mimořádné události a rizika ohrožení s nimi spojená – postup v případě ohrožení 	<p>Dopravní výchova – chodec, cyklista</p> <p>Mediální výchova (MDV) – vnímání mediálních sdělení, chápání podstaty sdělení</p> <p>Multikulturní výchova (MKV) – lidské vztahy, kulturní diference, solidarita</p>
--	---	--	--

		varovný signál, zkouška sirén, evakuace • požár, povodeň atd. – příčiny, prevence vzniku, ochrana a evakuace • integrovaný záchranný systém	
Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření (slouží jako vodítko pro případné úpravy výstupů v IVP žáka od třetího stupně podpůrných opatření): žák:			
ČJS-5-5-01p	uplatňuje základní znalosti, dovednosti a návyky související s preventivní ochranou zdraví a zdravého životního stylu		
ČJS-5-5-02p	rozlišuje jednotlivé etapy lidského života		
ČJS-5-5-04p	uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích simulujících mimořádné události		
ČJS-5-5-04p	uplatňuje základní pravidla silničního provozu pro cyklisty; správně vyhodnotí jednoduchou dopravní situaci na hřišti		
ČJS-5-5-05p	odmítá návykové látky		
ČJS-5-5-07p	ošetří drobná poranění a v případě nutnosti zajistí lékařskou pomoc		

Vlastivěda

Charakteristika vyučovacího předmětu:

Předmět Vlastivěda je součástí vzdělávacího oboru Člověk a jeho svět. Je koncipován jen pro 1. stupeň ZŠ ve 4. a 5. ročníku. Svým vzdělávacím obsahem navazuje na předmět Prvouka. Přináší informace a poznatky o významných přírodních, historických, společenských, kulturních a hospodářských okolnostech života lidské společnosti. Seznamuje s významnými událostmi a osobnostmi regionálních a národních dějin.

Vzdělávací obsah se týká člověka, rodiny, společnosti, vlasti, kultury a dalších témat. Učí žáky vnímat lidi a vztahy mezi nimi. Obsah a charakter výuky cílí na vytvoření kladného vztahu ke své rodině, domovu, regionu a vlasti. Snaží se vyvolat zájem žáků o minulost a kulturní bohatství v regionu a v celé zemi.

časová dotace: 4. ročník 1,5 hodiny týdně – 1. pololetí 1 hodina, 2. pololetí 2 hodiny
5. ročník – 2 hodiny týdně

předmět zahrnuje celky: *Místo, kde žijeme; Lidé kolem nás; Lidé a čas*

Vyučovací předmět směřuje k utváření a postupnému rozvíjení klíčových kompetencí:

učitel	žák
kompetence k učení	
<ul style="list-style-type: none"> • používá různé formy a metody práce • podněcuje a využívá aktivní přístup žáků ve výuce • vede žáky k samostatnému pozorování a porovnávání získaných výsledků • směřuje žáky k vyhledávání a využívání informací z různých zdrojů, k prezentaci získaných informací před spolužáky	<ul style="list-style-type: none"> • učí se pracovat soustředěně • propojuje dříve získané vědomosti s novými • vyhledává informace
kompetence k řešení problémů	
<ul style="list-style-type: none"> • zařazuje úkoly z praktického života	<ul style="list-style-type: none"> • učí se formulovat problém

<ul style="list-style-type: none"> • zapojuje žáky do práce skupinové i ve dvojicích • umožňuje žákům podílet se na hodnocení činností 	<ul style="list-style-type: none"> • respektuje rozdílné způsoby řešení problému • nebojí se požádat o pomoc
kompetence komunikativní	
<ul style="list-style-type: none"> • vede žáky k dodržování etických a morálních pravidel při komunikaci s ostatními • podporuje žáky ve sdělení svého názoru • vede žáky k sebehodnocení, k hodnocení ostatních 	<ul style="list-style-type: none"> • naslouchá ostatním • nestydí se za svůj názor • hodnotí sebe
kompetence sociální a personální	
<ul style="list-style-type: none"> • snaží se budovat zdravé vztahy žák ↔ učitel • vede žáky k toleranci ke spolužákům jiné národnosti, tělesného nebo jiného znevýhodnění 	<ul style="list-style-type: none"> • zná a dodržuje společenská pravidla • respektuje odlišnosti ostatních
kompetence občanské	
<ul style="list-style-type: none"> • vede žáky k pochopení důležitosti pomoci, tolerance a solidarity • učí žáky chránit životní prostředí, kulturní a přírodní památky 	<ul style="list-style-type: none"> • zná svá práva a povinnosti • respektuje práva a názory ostatních • chrání zdraví své i ostatních
kompetence pracovní	
<ul style="list-style-type: none"> • snaží se o propojení výuky s praktickým životem • podporuje spolupráci • vede žáky k pořádku 	<ul style="list-style-type: none"> • využívá pracovní návyky a dovednosti • postupuje podle návodu
kompetence digitální	
<ul style="list-style-type: none"> • učí žáky vyhledávat a třídit doplňující informace na internetu • vede žáky k využívání školních výukových programů 	<ul style="list-style-type: none"> • využívá internet jako zdroj doplňujících informací • orientuje se školních ve výukových programech

Vlastivěda 4. ročník

Výstupy RVP ZV	Ročníkové výstupy	Učivo	Přesahy a vazby (mezipředmětové vztahy, průřezová témata, poznámky)
Místo, kde žijeme			
<p>žák: určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu ČJS-5-1-01</p> <p>určí světové strany v přírodě i podle mapy, orientuje se podle nich a řídí se podle zásad bezpečného pohybu a pobytu v přírodě ČJS-5-1-02</p> <p>rozlišuje mezi náčrtý, plány a základními typy map; vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách a sídlištích lidí na mapách naší republiky ČJS-5-1-03</p> <p>vyhledá typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam ČJS-5-1-04</p>	<p>žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • určí polohu svého bydliště, školy • zařadí město do příslušného kraje • určí světové strany • popíše zemský povrch, orientační body • užívá pravidla bezpečného pohybu a pobytu v přírodě • orientuje se podle mapy • vyhledává údaje na mapě, seznámí se s různými měřítky map • zná nejvýznamnější regionální zvláštnosti, dokáže je vyhledat • zná státní symboly • popíše základy státního zřízení • zná funkci orgánů státní moci 	<ul style="list-style-type: none"> • domov – prostředí domova, orientace v místě bydliště • škola – prostředí škola, činnosti ve škole, okolí školy, bezpečná cesta do školy • obec (město), místní krajina – její části, poloha v krajině, minulost a současnost obce (města), význačné budovy, dopravní síť • okolní krajina (místní oblast, region) – zemský povrch a jeho tvary, vodstvo na pevnině, rozšíření půd, rostlinstva a živočichů, vliv krajiny na život lidí, působení lidí na krajinu a životní prostředí, body a linie, světové strany • naše vlast – domov, krajina, národ, základy státního zřízení a politického systému ČR, státní správa a samospráva, státní symboly • mapy obecně zeměpisné a tematické – obsah, grafika, vysvětlivky 	<p>Osobnostní a sociální výchova (OSV) – mezilidské vztahy, pravidla slušného chování, etické zásady, komunikace, kooperace</p> <p>Environmentální výchova (EMV) – vztah člověka k prostředí, ekosystémy, základní podmínky života, lidské aktivity a problémy životního prostředí</p> <p>Projektové vyučování</p> <p>Vycházka</p>

rozlišuje hlavní orgány státní moci a některé jejich zástupce, symboly našeho státu a jejich význam ČJS-5-1-06			
Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření (slouží jako vodítko pro případné úpravy výstupů v IVP žáka od třetího stupně podpůrných opatření): žák: ČJS-5-1-01p popíše polohu svého bydliště na mapě, začlení svou obec (město) do příslušného kraje ČJS-5-1-01p, ČJS-5-1-02p orientuje se na mapě České republiky, určí světové strany ČJS-5-1-02p řídí se zásadami bezpečného pohybu a pobytu v přírodě ČJS-5-1-03p má základní znalosti o České republice a její zeměpisné poloze v Evropě ČJS-5-1-04p uvede pamětihodnosti, zvláštnosti a zajímavosti regionu, ve kterém bydlí ČJS-5-1-06p pozná státní symboly České republiky			
Lidé kolem nás			
žák: rozpozná ve svém okolí jednání a chování, která se už nemohou tolerovat ČJS-5-2-02	žák: <ul style="list-style-type: none"> • zná základní lidská práva • dbá na jejich dodržování • dodržuje pravidla pro soužití v kolektivu 	<ul style="list-style-type: none"> • soužití lidí – mezilidské vztahy, komunikace, principy demokracie • právo a spravedlnost – základní lidská práva, práva dítěte, práva a povinnosti žáků školy 	Výchova demokratického občana (VDO) – demokratická atmosféra a demokratické vztahy ve škole Multikulturní výchova (MKV) – kulturní odlišnosti lidí, respektování odlišností různých etnik
Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření (slouží jako vodítko pro případné úpravy výstupů v IVP žáka od třetího stupně podpůrných opatření): žák: ČJS-5-2-01p dodržuje pravidla pro soužití ve škole, v rodině, v obci (městě) ČJS-5-2-02p rozpozná nevhodné jednání a chování vrstevníků a dospělých ČJS-5-2-02p uvede základní práva dítěte, práva a povinnosti žáka školy			

Lidé a čas			
<p>žák: pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy ČJS-5-3-01</p> <p>využívá knihovny, sbírky muzeí a galerie jako informační zdroje pro pochopení minulosti ČJS-5-3-02</p> <p>srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti a současnosti s využitím regionálních specifik ČJS-5-3-03</p>	<p>žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • orientuje se na časové ose • dokáže třídit významné historické údaje • pracuje s naučnou literaturou, vyhledá informace o významných událostech • zjištěné informace dokáže použít v prezentaci • seznamuje se s významnými historickými památkami, dokáže je rozpoznat • poznává regionální památky 	<ul style="list-style-type: none"> • orientace v čase a časový řád – dějiny jako časový sled událostí, kalendáře, letopočet, generace • současnost a minulost v našem životě – proměny způsobu života, bydlení, předměty denní potřeby, průběh lidského života, státní svátky a významné dny • obrazy ze starších dějin – pravěk – Marie Terezie, Josef II. • regionální památky – péče o památky, lidé a obory zkoumající minulost • báje, mýty, pověsti – minulost kraje a předků, domov, vlast, rodný kraj 	<p>OSV – kreativita, kooperace</p> <p>ČJ – práce s naučnou literaturou, třídění informací</p> <p>M – jednotky času, číselná osa</p>
<p>Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření (slouží jako vodítko pro případné úpravy výstupů v IVP žáka od třetího stupně podpůrných opatření):</p> <p>žák:</p> <p>ČJS-5-3-03p rozeznává rozdíl mezi životem dnes a životem v dávných dobách</p> <p>ČJS-5-3-03p uvede významné události, které se vztahují k regionu a kraji</p> <p>ČJS-5-3-03p vyjmenuje nejvýznamnější kulturní, historické a přírodní památky v okolí svého bydliště</p>			

Vlastivěda 5. ročník

Výstupy RVP ZV	Ročníkové výstupy	Učivo	Přesahy a vazby (mezipředmětové vztahy, průřezová témata, poznámky)
Místo, kde žijeme			
<p>žák: určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu ČJS-5-1-01</p> <p>určí světové strany v přírodě i podle mapy, orientuje se podle nich a řídí se podle zásad bezpečného pohybu a pobytu v přírodě ČJS-5-1-02</p> <p>rozlišuje mezi náčrty, plány a základními typy map; vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách a sídlištích lidí na mapách naší republiky, Evropy ČJS-5-1-03</p> <p>vyhledá typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam ČJS-5-1-04</p>	<p>žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • určí polohu svého bydliště • zařadí své město do příslušného kraje • zná sousední státy ČR • určí světové strany • orientuje se podle mapy • užívá pravidla bezpečného pohybu a pobytu v přírodě • rozliší plány a základní druhy map • vyhledává údaje na mapě, seznámí se s různými měřítky map • popíše zemský povrch, orientační body vybraných regionů a evropských států • zná a rozpozná nejvýznamnější regionální zvláštnosti, dokáže je vyhledat • prezentuje zajímavosti a zážitky ze svých cest • na základě vlastní zkušenosti porovná způsob života v naší zemi a v jiných zemích 	<ul style="list-style-type: none"> • obec (město), místní krajina – její části, poloha v krajině, minulost a současnost obce (města), význačné budovy, dopravní síť • okolní krajina (místní oblast, region) – zemský povrch a jeho tvary, vodstvo na pevnině, rozšíření půd, rostlinstva a živočichů, vliv krajiny na život lidí, působení lidí na krajinu a životní prostředí, body a linie, světové strany • regiony ČR – Praha a vybrané oblasti ČR • Evropa a svět – kontinenty, evropské státy, EU, cestování • mapy obecně zeměpisné a tematické – obsah, grafika, vysvětlivky 	<p>Osobnostní a sociální výchova (OSV) – mezilidské vztahy, pravidla slušného chování, etické zásady, komunikace, kooperace</p> <p>Environmentální výchova (EMV) – vztah člověka k prostředí, ekosystémy, základní podmínky života, lidské aktivity a problémy životního prostředí</p> <p>Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VES) – naši sousedé v Evropě</p> <p>Projektové vyučování</p>

porovná způsob života a přírodu v naší vlasti i v jiných zemích ČJS-5-1-05			
<p>Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření (slouží jako vodítko pro případné úpravy výstupů v IVP žáka od třetího stupně podpůrných opatření):</p> <p>žák:</p> <p>ČJS-5-1-01p popíše polohu svého bydliště na mapě, začlení svou obec (město) do příslušného kraje</p> <p>ČJS-5-1-01p, ČJS-5-1-02p orientuje se na mapě České republiky, určí světové strany</p> <p>ČJS-5-1-02p řídí se zásadami bezpečného pohybu a pobytu v přírodě</p> <p>ČJS-5-1-03p má základní znalosti o České republice a její zeměpisné poloze v Evropě</p> <p>ČJS-5-1-04p uvede pamětihodnosti, zvláštnosti a zajímavosti regionu, ve kterém bydlí</p> <p>ČJS-5-1-05p sdělí poznatky a zážitky z vlastních cest</p>			
<p>Lidé kolem nás</p>			
<p>žák: vyjádří na základě vlastních zkušeností základní vztahy mezi lidmi, vyvodí a dodržuje pravidla pro soužití ve škole, mezi chlapci a dívkami, v rodině, v obci (městě) ČJS-5-2-01</p> <p>rozpozná ve svém okolí jednání a chování, která se už nemohou tolerovat ČJS-5-2-02</p>	<p>žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zná základní lidská práva • dbá na jejich dodržování • dodržuje pravidla pro soužití v kolektivu • rozpozná nevhodné chování a jednání dětí i dospělých, které porušuje základní lidská práva 	<ul style="list-style-type: none"> • soužití lidí – mezilidské vztahy, komunikace, principy demokracie • chování lidí – vlastnosti lidí, pravidla slušného chování – ohleduplnost, etické zásady, zvládnutí vlastní emocionality • rizikové situace, rizikové chování, předcházení konfliktům 	<p>Výchova demokratického občana (VDO) – demokratická atmosféra a demokratické vztahy ve škole</p> <p>Multikulturní výchova (MKV) – kulturní odlišnosti lidí, respektování</p>
<p>Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření (slouží jako vodítko pro případné úpravy výstupů v IVP žáka od třetího stupně podpůrných opatření):</p> <p>žák:</p> <p>ČJS-5-2-01p dodržuje pravidla pro soužití ve škole, v rodině, v obci (městě)</p> <p>ČJS-5-2-02p rozpozná nevhodné jednání a chování vrstevníků a dospělých</p> <p>ČJS-5-2-02p uvede základní práva dítěte, práva a povinnosti žáka školy</p>			

Lidé a čas			
<p>žák: pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy ČJS-5-3-01</p> <p>využívá knihovny, sbírky muzeí a galerie jako informační zdroje pro pochopení minulosti ČJS-5-3-02</p> <p>srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti a současnosti s využitím regionálních specifíků ČJS-5-3-03</p>	<p>žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • orientuje se na časové ose • dokáže třídit významné historické údaje • pracuje s naučnou literaturou, vyhledá informace o významných událostech • zjištěné informace dokáže použít v prezentaci • zná významné události, popíše život lidí v minulých dobách • porovná život v dávných dobách a dnes • seznamuje se s významnými historickými památkami • poznává významné regionální památky, události, pověsti 	<ul style="list-style-type: none"> • orientace v čase a časový řád – dějiny jako časový sled událostí, kalendáře, letopočet, generace • současnost a minulost v našem životě – proměny způsobu života, bydlení, předměty denní potřeby, průběh lidského života, státní svátky a významné dny • novější dějiny – Marie Terezie, – vznik ČR • regionální památky – péče o památky, lidé a obory zkoumající minulost • báje, mýty, pověsti – minulost kraje a předků, domov, vlast, rodný kraj 	<p>OSV – kreativita, kooperace</p> <p>ČJ – práce s naučnou literaturou, třídění informací</p> <p>M – jednotky času, číselná osa</p>
<p>Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření (slouží jako vodítko pro případné úpravy výstupů v IVP žáka od třetího stupně podpůrných opatření):</p> <p>žák:</p> <p>ČJS-5-3-03p rozeznává rozdíl mezi životem dnes a životem v dávných dobách</p> <p>ČJS-5-3-03p uvede významné události, které se vztahují k regionu a kraji</p> <p>ČJS-5-3-03p vyjmenuje nejvýznamnější kulturní, historické a přírodní památky v okolí svého bydliště</p>			